

NBP

Narodowy Bank Polski

Listopad 2020 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Listopad 2020 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Wydział Integracji Europejskiej Departamentu Zagranicznego
we współpracy z Departamentem Stabilności Finansowej
Warszawa, 2020 r.

Materiał opracował:
Departament Zagraniczny
we współpracy z Departamentem Stabilności Finansowej

Autorzy:
Agnieszka Brewka
Magdalena Gąsior
Małgorzata Kloc-Konkołowicz
Maria Majkowska
Martyna Migąła
Joanna Surąła
Aleksandra Wesółowska
Dominik Wiśniewski

Redakcja:
Magdalena Gąsior

Przegląd opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych: Komisji Europejskiej, Rady Unii Europejskiej, Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz serwisu internetowego www.euractiv.com.

Narodowy Bank Polski
Departament Zagraniczny
Wydział Integracji Europejskiej

00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21

www.nbp.pl
© Copyright Narodowy Bank Polski, 2020

Najważniejsze w tym miesiącu

- **Publikacja dokumentów w ramach unijnego cyklu koordynacji polityki gospodarczej**
Komisja Europejska (KE) 18 listopada 2020 r. opublikowała pakiet dokumentów dotyczących tzw. semestru europejskiego, tj. cyklu koordynacji polityki gospodarczej w Unii Europejskiej (UE). W dokumentach m.in. zaprezentowano wyniki oceny gospodarek europejskich pod kątem występującej w nich nierównowagi makroekonomicznej, zalecono działania w zakresie polityki gospodarczej strefy euro, a także oceniono projekty budżetowe państw strefy euro na 2021 r.
[*więcej w pkt 1.3*](#)
- **Raport w sprawie moratoriów na spłatę kredytów oraz programów gwarancji publicznych w UE**
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) opublikował raport w sprawie stosowania w sektorze bankowym UE moratoriów na spłatę kredytów oraz programów gwarancji publicznych, wprowadzanych w związku z pandemią COVID-19. W wielu krajach kredyty objęte moratoriami stanowiły znaczną część kredytów ogółem. Stosowanie moratoriów było szczególnie rozpowszechnione w przypadku kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), kredytów na nieruchomości komercyjne oraz w przypadku mieszkaniowych kredytów hipotecznych.
[*więcej w pkt 6.1*](#)

Spis treści

1. Komisja Europejska	6
1.1. Prognozy gospodarcze KE	6
1.2. Druga i trzecia emisja obligacji w ramach instrumentu tymczasowego wsparcia krajów UE w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia	7
1.3. Publikacja dokumentów w ramach unijnego cyklu koordynacji polityki gospodarczej	8
2. Rada Unii Europejskiej	12
2.1. Wideokonferencja ministrów finansów i gospodarki państw UE, 4 listopada 2020 r.	12
2.2. Porozumienie polityczne prezydencji Rady UE z Parlamentem Europejskim w sprawie wieloletnich ram finansowych i pakietu odbudowy	12
3. Eurogrupa	14
3.1. Posiedzenie Eurogrupy w dniu 3 listopada 2020 r.	14
3.2. Posiedzenie Eurogrupy w dniu 30 listopada 2020 r.	14
4. Europejski Bank Centralny	15
4.1. Publikacja skonsolidowanych danych bankowych	15
4.2. Konsultacje publiczne w sprawie zastępczych stóp referencyjnych dla EURIBOR	15
4.3. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych	15
4.4. Publikacja <i>Raportu o stabilności finansowej</i>	16
4.5. Publikacja wytycznych EBC w sprawie zarządzania ryzykiem klimatycznym	16
5. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego	17
5.1. Opinia w sprawie planów przedłużenia przez władze szwedzkie obowiązywania instrumentu makroostrożnościowego wprowadzonego na podstawie art. 458 rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych	17
6. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego	18
6.1. Konsultacje w sprawie uwzględnienia ryzyka związanego z czynnikami ekologicznymi, społecznymi i dotyczącymi ładu korporacyjnego w regulacyjnych i nadzorczych ramach dla instytucji kredytowych oraz firm inwestycyjnych	18
6.2. Przypomnienie instytucjom finansowym o potrzebie finalizacji przygotowań w związku z kończącym się okresem przejściowym w ramach brexitu	18
6.3. Metodyka testów warunków skrajnych sektora bankowego w UE w 2021 r.	18
6.4. Raport w sprawie krajowych praktyk dotyczących windykacji kredytów	19
6.5. Raport w sprawie moratoriów na spłatę kredytów oraz programów gwarancji publicznych w UE	20

7. Inne	21
7.1. Oceny gospodarek państw europejskich w ramach PPS	21
7.2. Stan negocjacji umowy o przyszłych stosunkach między UE a Wielką Brytanią	23
Zapowiedzi wydarzeń w grudniu 2020 r.	24
Wykaz skrótów	25

1. Komisja Europejska

1.1. Prognozy gospodarcze KE

W [opublikowanych](#) 5 listopada 2020 r. jesiennych prognozach gospodarczych KE podkreśliła, że ze względu na sytuację epidemiczną prognozy wzrostu są obciążone niezwykle wysoką niepewnością. Przyszła ścieżka wzrostu gospodarczego w dużej mierze będzie zależeć od przebiegu pandemii COVID-19. Skutki gospodarcze pandemii i perspektywy ożywienia gospodarczego będą bardzo zróżnicowane w UE. Komisja wskazuje, że kontynuacja wspierającej polityki gospodarczej będzie miała kluczowe znaczenie dla ograniczenia długoterminowych konsekwencji pandemii COVID-19 w gospodarkach krajów UE.

W porównaniu z letnimi prognozami z lipca br. KE nieznacznie podwyższyła prognozy wzrostu gospodarczego dla UE na 2020 r., natomiast prognozy na 2021 r. zostały lekko obniżone. Przewiduje się, że w 2020 r. gospodarka UE skurczy się o 7,4%, po czym nastąpi ożywienie, a wzrost gospodarczy ukształtuje się na poziomie 4,1% w 2021 r. oraz 3% w 2022 r. Spadek PKB w strefie euro w 2020 r. wyniesie 7,8%, a w kolejnych latach spodziewany jest wzrost – o 4,2% w 2021 r. oraz o 3% w 2022 r. Oczekuje się, że produkcja zarówno w UE, jak i w strefie euro do 2022 r. nie wróci do poziomu sprzed pandemii.

Działania podjęte na szczeblu krajowym i unijnym pomogły złagodzić negatywny wpływ pandemii COVID-19 na rynki pracy. W 2021 r. przewiduje się jednak dalszy wzrost bezrobocia w wyniku wycofywania nadzwyczajnych środków wsparcia przez państwa członkowskie oraz wchodzenia nowych osób na rynek pracy. Poprawa sytuacji powinna nastąpić w 2022 r. Zgodnie z prognozami KE stopa bezrobocia w UE wzrośnie do 7,7% w 2020 r. oraz do 8,6% w przyszłym roku, pomimo spodziewanego ożywienia gospodarczego, natomiast w 2022 r. spadnie do 8,0%. W strefie euro stopa bezrobocia wzrośnie do 8,3% w 2020 r. i 9,4% w 2021 r., a następnie spadnie do 8,9% w 2022 r.

Wzrost wydatków socjalnych i spadek dochodów podatkowych w wyniku podjętych nadzwyczajnych środków wspierających gospodarkę, a także działania automatycznych stabilizatorów przyczynią się do znacznego wzrostu deficytu sektora finansów publicznych w całej UE, czemu będzie towarzyszyć wzrost relacji zadłużenia do PKB. Zakłada się, że spadek tych wskaźników nastąpi w 2021 r. w związku z wycofywaniem nadzwyczajnych środków wsparcia związanych z pandemią oraz dzięki poprawie koniunktury. W odniesieniu do inflacji prognozuje się, że słaby popyt, zastój na rynku pracy oraz aprecjacja euro będą się przyczyniać do obniżenia cen. W 2020 r. inflacja ma wynieść średnio 0,3% w strefie euro oraz w 0,7% całej UE. W kolejnych latach spodziewany jest natomiast wzrost inflacji: w strefie euro do 1,1% w 2021 r. i 1,3% w 2022 r., a w całej UE do 1,3% w 2021 r. i 1,5% w 2022 r.

KE podkreśliła, że główne zagrożenia dla perspektyw gospodarczych wiążą się z możliwością nasilenia się pandemii COVID-19 i koniecznością podjęcia przez państwa członkowskie bardziej rygorystycznych i długotrwałych środków w zakresie zdrowia publicznego, co może mieć poważniejszy i trwalszy wpływ na gospodarkę, niż zakładano. Istnieje również ryzyko większej liczby upadłości, długotrwałego bezrobocia oraz dłuższych przerw w dostawach. Gospodarka europejska mogłaby również ucierpieć w sytuacji, gdyby globalna gospodarka i światowy handel poprawiły się mniej, niż przewidywano, lub na skutek wzrostu napięć handlowych. Nie można również wykluczyć napięć na rynkach finansowych w strefie euro i pozostałych krajach UE. W szczególności wzrost liczby niewypłacalnych przedsiębiorstw doprowadzi do wzrostu kredytów zagrożonych (*non-performing loans*, NPLs) w sektorze bankowym.

Pozytywnie na rozwój sytuacji gospodarczej mógłby z kolei wpłynąć szybszy postęp w leczeniu i zapobieganiu COVID-19, w tym szybkie i powszechne wprowadzenie szczepionki. Ponadto umowa handlowa między UE a Wielką Brytanią wywarłaby pozytywny wpływ na aktywność gospodarczą w UE od 2021 r. Dodatkowo KE przewiduje, że unijny program naprawy gospodarczej prawdopodobnie będzie silniejszym impulsem do wzrostu gospodarki UE, niż zakładano w prognozach.

Prognozy gospodarcze dla Polski na lata 2020–2022 są następujące:

- wzrost PKB: -3,6% w 2020 r., 3,3% w 2021 r., 3,5% w 2022 r.;
- inflacja (HICP): 3,6% w 2020 r., 2,0% w 2021 r., 3,1% w 2022 r.;
- stopa bezrobocia: 4,0% w 2020 r., 5,3% w 2021 r., 4,1% w 2022 r.;
- deficyt sektora finansów publicznych: -8,8% PKB w 2020 r., -4,2% w 2021 r., oraz -3,0% w 2022 r.;
- dług publiczny: 56,6% PKB w 2020 r., 57,3% w 2021 r., 56,4% w 2022 r.

1.2. Druga i trzecia emisja obligacji w ramach instrumentu tymczasowego wsparcia krajów UE w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia

Dnia 10 listopada br. KE wyemitowała kolejne obligacje społeczne na potrzeby unijnego instrumentu tymczasowego wsparcia krajów UE w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia (*support to mitigate unemployment risks in an emergency*, SURE), na łączną kwotę 14 mld euro. Emisja obejmowała dwie serie obligacji: o wartości 8 mld euro z terminem spłaty w listopadzie 2025 r. oraz 6 mld euro z terminem spłaty w listopadzie 2050 r. Z kolei 25 listopada br. przeprowadzono trzecią emisję obligacji społecznych (na wzór poprzednich) w ramach instrumentu SURE, o wartości 8,5 mld euro. Obejmowała ona jedną transzę z terminem spłaty w lipcu 2035 r.

Po wypłaceniu wpływów otrzymanych z tych emisji, w okresie od końca października do końca listopada, 15 państw członkowskich UE otrzymało z tytułu trzech transakcji 40 mld euro. W 2021 r. KE będzie przeprowadzać dalsze emisje w ramach programu SURE, aby osiągnąć maksymalny dostępny pułap w wysokości 100 mld euro.

1.3. Publikacja dokumentów w ramach unijnego cyklu koordynacji polityki gospodarczej

W dniu 18 listopada br. KE przeszła do drugiego etapu semestru europejskiego, tj. cyklu koordynacji polityki gospodarczej UE, [publikując](#) następujące dokumenty:

- [Sprawozdanie](#) przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania;
- projekt [zaleceń](#) dotyczących polityki gospodarczej strefy euro;
- opinie na temat projektów planów budżetowych 19 państw członkowskich strefy euro;
- komunikat w sprawie sytuacji fiskalnej w Rumunii opublikowany w związku z działaniami w ramach paktu stabilności i wzrostu;
- [wniosek](#) dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu w 2021 r., w którym przeanalizowano wpływ pandemii COVID-19 na zatrudnienie i sytuację społeczną w Europie; w wyniku kryzysu pozytywne tendencje (m.in. wzrost zatrudnienia), które utrzymywały się na rynku pracy od sześciu lat, zostały zatrzymane; pandemia COVID-19 przyczyniła się nie tylko do znacznego spadku całkowitej liczby osób zatrudnionych w Europie (między czwartym kwartałem 2019 r. a drugim kwartałem 2020 r. zatrudnienie spadło o 6,1 mln osób), lecz także zmieniła sposób pracy i życie społeczne Europejczyków.

Pierwszym etapem semestru europejskiego była publikacja przez KE w październiku br. rocznej strategii zrównoważonego wzrostu gospodarczego¹ (*annual sustainable growth survey, ASGS*), w której zdefiniowano najważniejsze cele w polityce gospodarczej na 2021 r.

Wraz z dokumentami dotyczącymi semestru europejskiego KE opublikowała raporty² o stanie gospodarek Cypru, Hiszpanii, Irlandii i Portugalii w ramach nadzoru prowadzonego od zakończenia w tych krajach programu dostosowań makroekonomicznych (*post-programme surveillance, PPS*).

Ponadto w ósmym [sprawozdaniu](#) dotyczącym wzmocnionego nadzoru w Grecji stwierdzono, że pomimo niekorzystnych okoliczności spowodowanych pandemią COVID-19 greckie władze z sukcesem prowadziły reformy i tym samym wywiązały się z uzgodnionych zobowiązań.

KE 18 listopada 2020 r. opublikowała pakiet dokumentów dotyczących tzw. semestru europejskiego, tj. cyklu koordynacji polityki gospodarczej w UE. W dokumentach m.in. zaprezentowano wyniki oceny gospodarek europejskich pod kątem występującej w nich nierównowagi makroekonomicznej, zalecono działania w zakresie polityki gospodarczej strefy euro, a także oceniono projekty budżetowe państw strefy euro na 2021 r.

1.3.1. Sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania

W *Sprawozdaniu przedkładanym w ramach mechanizmu ostrzegania* zainicjowano kolejną rundę procedury nierównowag makroekonomicznych (*macroeconomic imbalances procedure, MIP*), która ma na

¹ Więcej na ten temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” sierpień–październik 2020 r.

² Więcej na temat raportów w [pkt 7.1.](#)

celu wykrycie, zapobieganie i korygowanie zakłóceń równowagi makroekonomicznej w państwach UE.

W sprawozdaniu stwierdzono, że szoki spowodowane pandemią COVID-19 pogłębiają istniejącą nierównowagę w gospodarkach UE, a jednocześnie państwa członkowskie chcą jak najszybciej wykorzystać środki wsparcia UE. Wydaje się, że wraz z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19 ryzyko dla stabilności gospodarczej rośnie w krajach, w których już stwierdzono występowanie (nadmiernych) zaburzeń równowagi makroekonomicznej.

Przewiduje się przygotowanie szczegółowych ocen sytuacji makroekonomicznej (*in-depth reviews*, IDRs) dla 12 państw członkowskich, w których zidentyfikowano zakłócenia równowagi i nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej, uwzględniających IDRs z lutego 2020 r. W dziewięciu państwach członkowskich występują zaburzenia równowagi (Chorwacja, Francja, Niemcy, Irlandia, Holandia, Portugalia, Rumunia, Hiszpania i Szwecja), natomiast na Cyprze, w Grecji i we Włoszech zostały zidentyfikowane nadmierne zaburzenia równowagi.

1.3.2. Projekt zaleceń dotyczących polityki gospodarczej strefy euro

W pięciu zaleceniach KE wskazała, że potrzebne są:

- Prowadzenie zrównoważonej polityki fiskalnej wspierającej odbudowę i ożywienie gospodarcze we wszystkich państwach strefy euro. Ważne jest, żeby działania prowadzone w ramach walki z konsekwencjami pandemii COVID-19 były dostosowane do indywidualnych potrzeb państw członkowskich strefy euro. Ponadto KE wskazała, że pomoc powinna być ukierunkowana i zaplanowana oraz podkreśliła jej tymczasowy charakter. KE zaleciła także członkom strefy euro kontynuowanie reform, których celem jest wzmocnienie systemów ochrony zdrowia i opieki społecznej.
- Dalsza poprawa konwergencji, odporności gospodarek oraz wspieranie zrównoważonego wzrostu. Zdaniem KE istotne jest, aby państwa strefy euro przeprowadzały reformy wzmacniające produktywność i wspierające zatrudnienie. Zmiany mogą pomóc państwom posługującym się wspólną walutą zapobiegać ryzyku utrwalenia się rozbieżności w tempie wzrostu gospodarczego pomiędzy krajami.
- Wzmocnienie krajowych ram instytucjonalnych tak, aby zapewnić efektywne wykorzystanie środków UE, w tym w ramach instrumentu odporności i odbudowy (Recovery and Resilience Facility).
- Zapewnienie stabilności makrofinansowej. KE zarekomendowała utrzymanie kanałów kredytowania gospodarki i kontynuowanie wsparcia przedsiębiorstw w związku z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19 tak długo, jak długo będzie to niezbędne. Ponadto państwa strefy euro powinny zadbać o odpowiednią jakość aktywów sektora bankowego.
- Jak najszybsze dokończenie budowy unii gospodarczej i walutowej (UGW) i wzmocnienie międzynarodowej roli euro. Postęp w pogłębianiu UGW – m.in. przez ukończenie unii bankowej

i unii rynków kapitałowych oraz wdrożenie inicjatyw cyfrowych dla sektora finansowego, finansowania MŚP i zrównoważonego finansowania – miałyby wzmocnić odporność gospodarek strefy euro.

1.3.3. Opinie KE w sprawie projektów planów budżetowych państw członkowskich strefy euro

W dniu 18 listopada br. KE przyjęła [opinie](#) na temat projektów planów budżetowych 19 krajów strefy euro. Towarzyszący opiniom [komunikat](#) KE podsumowuje wyniki oceny, a także przedstawia ogólny obraz polityki fiskalnej na poziomie strefy euro. Gospodarka strefy euro pozostaje pod negatywnym wpływem pandemii COVID-19. Przewiduje się, że realny PKB strefy euro spadnie w 2020 r. o prawie 8%. Pomimo prognozowanego powrotu na ścieżkę wzrostu w 2021 r. oczekuje się, że ożywienie gospodarcze będzie niepełne i zróżnicowane w państwach członkowskich. Z powodu utrzymujących się wysokich poziomów niepewności i ryzyka gospodarka strefy euro będzie nadal funkcjonować poniżej swojego potencjału.

W swojej ocenie KE wzięła pod uwagę powyższe czynniki podwyższonego ryzyka i niepewność związaną z trwającym kryzysem zdrowotnym. Ze względu na uruchomienie ogólnej klauzuli korekcyjnej przewidzianej w pakcie stabilności i wzrostu zalecenia w sprawie polityki fiskalnej, wydane przez Radę w lipcu br., miały charakter jakościowy. Opinie KE dotyczą zatem w szczególności tego, czy środki wsparcia budżetowego planowane na 2021 r. mają charakter tymczasowy, a jeżeli nie, to czy przewiduje się środki kompensacyjne.

W ocenie KE wszystkie projekty planów budżetowych są zasadniczo zgodne z zaleceniami Rady z 20 lipca br. Oceniono, że środki przedstawione w tych projektach wspierają działalność gospodarczą w warunkach dużej niepewności. KE uznała, że niektóre środki, o których mowa w projektach planów budżetowych Francji, Włoch, Litwy i Słowacji, nie mają charakteru tymczasowego ani nie są zrównoważone środkami kompensacyjnymi. Litwa, która przedłożyła projekt planu budżetowego zakładający kontynuowanie dotychczasowej polityki, została poproszona przez KE o przedłożenie zaktualizowanego projektu. Wobec państw członkowskich, które jeszcze przed wybuchem pandemii COVID-19 odnotowywały wysokie poziomy długu publicznego oraz poważne trudności z utrzymaniem stabilności finansów publicznych w średnim okresie – tj. Belgii, Francji, Grecji, Włoch, Portugalii i Hiszpanii – KE wystosowała zalecenia, by podczas wprowadzania środków budżetowych o charakterze wspierającym zachowały została średniookresową stabilność budżetową.

1.3.4. Komunikat w sprawie sytuacji fiskalnej w Rumunii opublikowany w związku z działaniami w ramach paktu stabilności i wzrostu

KE opublikowała komunikat w sprawie sytuacji fiskalnej w Rumunii w związku z tym, że w kwietniu 2020 r. państwo to zostało objęte procedurą nadmiernego deficytu. W świetle utrzymującej się niepewności spowodowanej pandemią COVID-19 oraz jej nadzwyczajnych skutków makroekonomicznych i fiskalnych KE stwierdziła, że w tym momencie nie można podjąć żadnej decyzji w sprawie dalszych kroków w ramach procedury nadmiernego deficytu wobec Rumunii. Ponowna ocena

sytuacji budżetowej Rumunii zostanie dokonana wiosną 2021 r. na podstawie danych dotyczących wyniku za 2020 r., budżetu na 2021 r. oraz prognozy gospodarczej KE z wiosny 2021 r.

2. Rada Unii Europejskiej

2.1. **Wideokonferencja** ministrów finansów i gospodarki państw UE, 4 listopada 2020 r.

Podczas wideokonferencji ministrowie finansów i gospodarki państw UE omówili konkluzje Rady na temat przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (*anti-money laundering and countering the financing of terrorism*, AML/CFT). Konkluzje te będą wytycznymi dla KE podczas opracowywania propozycji legislacyjnych w zakresie AML/CFT zapowiedzianych na pierwszą połowę 2021 r.

- Rada wskazała na potrzebę harmonizacji obowiązujących w UE zasad AML/CFT, co można osiągnąć przez przeniesienie części przepisów dyrektywy AML do nowego, bezpośrednio stosowanego rozporządzenia. KE została poproszona o przedstawienie wniosku legislacyjnego dotyczącego takiego rozporządzenia na podstawie oceny odpowiednich zagrożeń i skutków.
- Rada opowiedziała się też za ustanowieniem na szczeblu UE organu sprawującego nadzór nad kwestiami AML/CFT, który miałby bezpośrednie uprawnienia wobec wybranych podmiotów zobowiązanych wysokiego ryzyka, a w jasno określonych, wyjątkowych sytuacjach mógłby przejąć nadzór od organu krajowego.
- Rada poparła postulat ustanowienia mechanizmu koordynacji i wsparcia jednostek informacji finansowej, który miałby wzmocnić i ułatwić współpracę tych jednostek, a także usprawnić współpracę między jednostkami analityki finansowej a innymi właściwymi organami.

Ostatecznie [konkluzje](#) zostały przyjęte przez Radę 5 listopada br.

Ponadto ministrowie zapoznali się z informacją KE na temat wdrożenia planu działania z 2017 r. w sprawie NPLs w sektorze bankowym i zobowiązali się do przyspieszenia realizacji zadań przewidzianych w planie. KE przedstawiła także elementy nowego planu, uwzględniającego dodatkowe środki wspomagające rozwiązanie problemu. Plan ten jest opracowywany w związku z wciąż wysokim poziomem NPLs w niektórych państwach UE oraz prawdopodobnym wzrostem tych ekspozycji wskutek kryzysu związanego z pandemią COVID-19.

2.2. **Porozumienie** polityczne prezydencji Rady UE z Parlamentem Europejskim w sprawie wieloletnich ram finansowych i pakietu odbudowy

Dnia 10 listopada 2020 r. prezydencja niemiecka osiągnęła porozumienie polityczne z negocjatorami Parlamentu Europejskiego (PE) w rozmowach mających na celu uzyskanie zgody PE na następne wieloletnie ramy finansowe 2021–2027.

Pakiet polityczny uzgodniony z PE zakłada:

- ukierunkowane wzmocnienie programów UE (takich jak „Horyzont Europa”, EU4Health i Erasmus+) o 15 mld euro dzięki dodatkowym środkom (12,5 mld euro) i realokacjom (2,5 mld euro)

w najbliższym okresie finansowym, przy zachowaniu pułapów wydatkowych określonych w konkluzjach Rady Europejskiej z 17–21 lipca;

- większą elastyczność, tak by UE mogła reagować na nieprzewidziane potrzeby;
- większe zaangażowanie władzy budżetowej w nadzorowanie dochodów w ramach tymczasowego instrumentu odbudowy Next Generation EU;
- ambitniejsze podejście do bioróżnorodności oraz wzmocnione monitorowanie wydatków związanych z bioróżnorodnością, klimatem i płcią;
- orientacyjny harmonogram wprowadzania nowych zasobów własnych.

Porozumienie stanowi element całościowego pakietu, wynegocjowanego przez przywódców państw członkowskich UE w lipcu br., na który składają się następne wieloletnie ramy finansowe (w kwocie 1 074,3 mld euro) i tymczasowy instrument odbudowy Next Generation EU (w kwocie 750 mld euro, w cenach z 2018 r.).

Następnie porozumienie zostało przekazane do zatwierdzenia przez państwa członkowskie podczas posiedzenia Rady UE.

3. Eurogrupa

3.1. Posiedzenie Eurogrupy w dniu 3 listopada 2020 r.

Podczas posiedzenia Eurogrupy omówiono działania realizowane w ramach jednolitego mechanizmu nadzorczego oraz Jednolitej Rady ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (Single Resolution Board, SRB). Eurogrupa po raz pierwszy spotkała się w formie unii bankowej. Poza 19 państwami strefy euro obejmuje on także Bułgarię i Chorwację, które nawiązały bliską współpracę z jednolitym mechanizmem nadzorczym (Single Supervisory Mechanism, SSM) w lipcu br. W swoim wystąpieniu przewodniczący Rady ds. Nadzoru EBC Andrea Enria, omówił zadania nadzorcze zrealizowane przez Europejski Bank Centralny (EBC) w ramach nadzoru bankowego od czasu ostatniego sprawozdania z czerwca 2020 r., uwzględniając zarówno wpływ pandemii COVID-19 na banki, jak i kwestie związane z brexitem i ryzykiem klimatycznym. Przewodnicząca SRB Elke König przedstawiła reakcję SRB na kryzys wywołany pandemią COVID-19 oraz zreferowała postępy w planowaniu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz tworzeniu jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (Single Resolution Fund, SRF).

3.2. Posiedzenie Eurogrupy w dniu 30 listopada 2020 r.

Podczas posiedzenia Eurogrupy zdecydowano o kontynuowaniu reformy Europejskiego Mechanizmu Stabilności (European Stability Mechanism, ESM) po przyjęciu uzgodnień, które pozwolą na dalszy rozwój narzędzi ESM. Zmienione porozumienie w sprawie ESM ma zostać podpisane w styczniu 2021 r. Następnie rozpocznie się proces jego ratyfikacji na szczeblu narodowym, co będzie stanowić ważny krok w kierunku dokończenia budowy unii bankowej. Reforma ESM przewiduje ustanowienie mechanizmu ochronnego (tzw. *common backstop*) dla funduszu SRF w postaci linii kredytowej z ESM. Uruchomienie *common backstop* miałyby nastąpić z początkiem 2022 r. Ponadto przewodniczący grupy roboczej wysokiego szczebla do spraw EDIS (High-Level Working Group on EDIS) poinformował zgromadzonych na posiedzeniu ministrów o postępach we wzmacnianiu unii bankowej.

4. Europejski Bank Centralny

4.1. Publikacja skonsolidowanych danych bankowych

EBC [opublikował](#) 5 listopada 2020 r. skonsolidowane dane dotyczące sektora bankowego (*consolidated banking data*, CBD) za okres do końca czerwca 2020 r. Najnowsze dane odnoszą się do 326 grup bankowych oraz 2656 instytucji kredytowych (w tym oddziałów i filii zarządzanych przez podmioty zagraniczne), co odzwierciedla niemal 100% aktywów sektora bankowego UE³. Dane obejmują wskaźniki dotyczące rentowności i efektywności, struktury bilansu, płynności i źródeł finansowania, jakości aktywów, obciążenia aktywów oraz adekwatności kapitałowej. Zgodnie z opublikowanymi danymi całkowita wartość aktywów instytucji kredytowych z siedzibą w UE wzrosła w czerwcu 2020 r. o 7,6% – z 27,6 bln euro do 29,7 bln w ujęciu rocznym. W tym samym okresie wskaźnik NPLs spadł o 0,17 pkt proc., do poziomu 2,87%. Średni poziom wskaźnika rentowności kapitału własnego w czerwcu br. wyniósł 0,58%, a wskaźnika kapitału podstawowego Tier 1 (*common equity Tier 1 capital*, CET 1) 15,14%.

4.2. Konsultacje publiczne w sprawie zastępczych stóp referencyjnych dla EURIBOR

Grupa robocza do spraw wolnych od ryzyka stóp procentowych dla euro rozpoczęła 23 listopada [konsultacje publiczne](#) w sprawie zastępczych stóp referencyjnych dla benchmarku EURIBOR. Konsultacje obejmują dwa badania. W ramach jednego z nich interesariusze mogą się wypowiedzieć w kwestii wskaźników zastępczych opartych na krótkoterminowej stopie procentowej dla euro (€STR) oraz metodyki dostosowania spreadu €STR. Ich odpowiedzi posłużą do opracowania najlepszych stawek zastępczych dla EURIBOR według klas aktywów. Drugie badanie koncentruje się na zdarzeniach, które mogą wywołać zastosowanie stawek zastępczych. Konsultacje zakończą się 15 stycznia 2021 r., a w pierwszym kwartale zostanie opublikowane ich podsumowanie i zalecenia grupy roboczej.

4.3. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych

W ramach konsultacji projektów krajowych oraz unijnych aktów prawnych EBC opublikował w listopadzie br. następujące [opinie](#):

- do projektu słowackiej regulacji w sprawie uchylenia specjalnego opodatkowania wybranych instytucji finansowych działających w Słowacji (CON/2020/28),
- do projektu regulacji banku centralnego Austrii w sprawie sprawozdawczości dotyczącej bilansu płatniczego (CON/2020/29),
- do projektu zmian szwedzkiej ustawy o parlamencie (CON/2020/30).

³ W związku z wyjściem Zjednoczonego Królestwa z UE zostało ono wyłączone z badania.

4.4. Publikacja Raportu o stabilności finansowej

W [opublikowanym](#) 25 listopada br. przez EBC „Raportcie o stabilności finansowej” wskazano, że pandemia COVID-19 silnie oddziałuje na perspektywy makroekonomiczne, jak również na kondycję finansów publicznych, przedsiębiorstw i gospodarstw domowych strefy euro. W ocenie autorów raportu zagrożenia dla stabilności finansowej w krótkim okresie są ograniczane przez zakrojone na szeroką skalę programy pomocowe, których przedwczesne zakończenie mogłoby stanowić poważne wyzwanie dla sytuacji finansowej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. Wahania apetytu na ryzyko i rosnące ceny aktywów dodatkowo zwiększają ryzyko korekt rynkowych. Ponadto, jak wynika z raportu, wraz ze wzrostem zadłużenia publicznego w państwach członkowskich i pojawianiem się oznak negatywnego sprzężenia zwrotnego między kondycją finansów publicznych, sytuacją przedsiębiorstw a stabilnością sektora bankowego zwiększa się podatność gospodarek na zaburzenia. Banki strefy euro, które do tej pory były odporne na szoki, stoją w obliczu rosnących obaw dotyczących jakości aktywów, utrzymujących się problemów strukturalnych i ciągłej presji na rentowność. Autorzy publikacji wskazują także, że polityka makroostrożnościowa nadal musi się koncentrować na przeciwdziałaniu nadmiernemu zmniejszaniu dźwigni finansowej, wspieraniu wykorzystywania buforów kapitałowych i opracowywaniu skutecznych ram tej polityki dla sektora pozabankowego.

4.5. Publikacja wytycznych EBC w sprawie zarządzania ryzykiem klimatycznym

Dnia 27 listopada br. EBC [opublikował](#) *Guide on climate-related and environmental risks. Supervisory expectations relating to risk management and disclosure*. W [wytycznych](#) EBC wskazuje, w jaki sposób nadzorowane banki powinny uwzględniać w swych strategiach biznesowych ryzyko związane ze zmianami klimatycznymi i środowiskowymi, a także precyzuje oczekiwania co do ujawniania tego ryzyka i zarządzania nim zgodnie z obowiązującymi zasadami ostrożnościowymi. W pierwszym półroczu 021 r. EBC poprosi banki o przeprowadzenie samooceny w świetle opublikowanych w dokumencie oczekiwań nadzorczych oraz o przygotowanie na jej podstawie planów działania. Następnie odbędzie się tzw. dialog nadzorczy, a potem – w 2022 r. – EBC przeprowadzi pełną ocenę nadzorczą działalności banków w zakresie zarządzania ryzykiem klimatycznym i środowiskowym.

5. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego

5.1. Opinia w sprawie planów przedłużenia przez władze szwedzkie obowiązywania instrumentu makroostrożnościowego wprowadzonego na podstawie art. 458 rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB) opublikowała 17 listopada 2020 r. [opinie](#)⁴ oraz będący jej uzupełnieniem [raport](#) w sprawie planów szwedzkiego organu nadzoru finansowego (Finansinspektionen, FI) wydłużenia o rok (do końca 2021 r.) obowiązywania ostrzejszych wymogów kapitałowych, wprowadzonych w 2018 r. na podstawie art. 458 rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych (*capital requirements regulation, CRR*). Banki, które do obliczania wymogów kapitałowych wykorzystują metody ratingów wewnętrznych, zostały zobowiązane do stosowania wobec portfela mieszkaniowych kredytów hipotecznych średnich wag ryzyka na poziomie co najmniej 25%.

ESRB uznała proponowane przez FI wydłużenie obowiązywania instrumentu makroostrożnościowego za właściwe, skuteczne i proporcjonalne. Wskazała, że zastosowanie środka makroostrożnościowego nie powinno mieć nadmiernie negatywnego wpływu na systemy finansowe innych państw członkowskich i UE jako całości oraz na rynek wewnętrzny Unii. ESRB zgodziła się ze stanowiskiem FI, że inne narzędzia dostępne w ramach pakietu CRDIV/CRR mogłyby nie wystarczyć do zmniejszenia ryzyka obserwowanego na rynku nieruchomości.

⁴ Przepisy CRR zobowiązują ESRB oraz EBA do wydania opinii w ciągu miesiąca od dnia otrzymania powiadomienia. Na temat opinii EBA pisaliśmy w „Przeglądzie Spraw Europejskich” sierpień–październik 2020 r.

6. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego

6.1. Konsultacje w sprawie uwzględnienia ryzyka związanego z czynnikami ekologicznymi, społecznymi i dotyczącymi ładu korporacyjnego w regulacyjnych i nadzorczych ramach dla instytucji kredytowych oraz firm inwestycyjnych

EBA rozpoczął 3 listopada 2020 r. [konsultacje](#) w sprawie możliwych sposobów włączenia ryzyka związanego z czynnikami ekologicznymi, społecznymi i dotyczącymi ładu korporacyjnego (*environmental, social and governance, ESG*) do ram regulacyjnych i nadzorczych dla instytucji kredytowych oraz firm inwestycyjnych. W dokumencie konsultacyjnym EBA określił wspólne definicje ryzyka ESG, opierając się na taksonomii UE⁵, oraz przedstawił przegląd metod jego oceny. EBA zaprezentował także zalecenia dotyczące zasad i procedur uwzględniania ryzyka ESG w strategiach biznesowych i zarządzania ryzykiem, a także w nadzorze. Odpowiedzi na konsultacje można składać do 3 lutego 2021 r.

6.2. Przypomnienie instytucjom finansowym o potrzebie finalizacji przygotowań w związku z kończącym się okresem przejściowym w ramach brexitu

W wydanym 9 listopada br. [komunikacie](#) EBA przypomniał instytucjom finansowym o konieczności pełnego wdrożenia planów ciągłości działania uzgodnionych z krajowym organem nadzoru przed zakończeniem okresu przejściowego między Wielką Brytanią i UE⁶, które nastąpi 31 grudnia 2020 r. Po tym terminie prawo UE przestanie obowiązywać w Wielkiej Brytanii, a świadczenie transgranicznych usług finansowych przez instytucje mające siedzibę w Wielkiej Brytanii klientom z UE zgodnie z zasadą jednolitego paszportu nie będzie możliwe.

W związku z tym brytyjskie instytucje finansowe oferujące usługi klientom z UE powinny:

- i) upewnić się, że przed końcem okresu przejściowego uzyskały niezbędne zezwolenia od właściwych organów UE i osiągnęły pełną zdolność operacyjną do prowadzenia działalności w UE oraz
- ii) przedstawić swoim klientom w UE odpowiednie informacje dotyczące dostępności usług po zakończeniu okresu przejściowego.

6.3. Metodyka testów warunków skrajnych sektora bankowego w UE w 2021 r.

EBA opublikował 13 listopada 2020 br. [notę metodyczną](#) oraz projekty [formularzy](#) raportowania danych, które zostaną wykorzystane w testach warunków skrajnych sektora bankowego w UE zaplanowanych na 2021 r. Celem testów jest ocena odporności europejskich banków na niekorzystne warunki rynkowe. Metodyka określa zasady oceny wpływu podstawowych rodzajów ryzyka na

⁵ Taksonomia UE to system jednolitej klasyfikacji działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, którego ogólne ramy zostały narysowane w rozporządzeniu PE i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniającym rozporządzenie (UE) 2019/2088.

⁶ Okres przejściowy, o którym mowa w umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE C 66/1 z 2019 r.).

sytuację poszczególnych instytucji. Analizowane będzie w szczególności ryzyko: kredytowe, rynkowe, kredytowe kontrahenta oraz operacyjne. Zmiany w metodyce w porównaniu z wersją, która miała zostać wykorzystana do testów w 2020 r.⁷, dotyczą w szczególności uwzględnienia wpływu moratoriów na spłatę kredytów oraz publicznych systemów gwarancji kredytowych wprowadzonych w związku z pandemią COVID-19.

Przyszłoroczne badanie, podobnie jak wcześniejsze, będzie przeprowadzone przy założeniu tzw. bilansu statycznego. Badaniem ma zostać objętych 51 banków, których łączne aktywa stanowią 70% aktywów sektora bankowego w UE. Z polskich banków bezpośredni udział w testach wezmą Bank Pekao SA oraz PKO BP SA. Badanie rozpocznie się w styczniu 2021 r., a jego wyniki mają zostać opublikowane do końca lipca 2021 r.

6.4. Raport w sprawie krajowych praktyk dotyczących windykacji kredytów

W opublikowanym 18 listopada br. [raporcie](#), przygotowanym w odpowiedzi na zapytanie KE, EBA przedstawił przegląd stosowanych w UE praktyk w zakresie windykacji kredytów. Celem raportu jest przedstawienie, jak w poszczególnych państwach członkowskich oraz w UE jako całości kształtują się wskaźniki związane z windykacją kredytów, a także wskazanie w poszczególnych systemach upadłościowych cech, które mogą wyjaśniać odmienny poziom tych wskaźników w różnych krajach.

W celu przygotowania raportu EBA przeprowadził badanie *ad hoc*, w ramach którego pozyskał informacje od 160 banków z 27 państw UE. Badanie wykazało, że istnieje istotne zróżnicowanie efektywności krajowych praktyk związanych z upadłością, mierzonej dla różnych klas kredytów takimi wskaźnikami, jak stopa odzysku kredytów oraz czas i koszty windykacji. W raporcie stwierdzono w szczególności, że średnio w UE:

- kredyty zabezpieczone, mieszkaniowe i na nieruchomości komercyjne cechują się wyższą stopą odzysku niż pozostałe kredyty;
- wierzycielności z tytułu wykorzystania kart kredytowych przez klientów detalicznych mają najniższą stopę odzysku, jednak charakteryzują się najkrótszym czasem windykacji;
- kredyty detaliczne ogółem (karty kredytowe i kredyty konsumpcyjne) mają najwyższe sądowe koszty windykacji w stosunku do wartości należności;
- kredyty dla dużych przedsiębiorstw charakteryzują się wyższą stopą odzysku niż kredyty dla MŚP, natomiast czas windykacji jest podobny dla obu kategorii kredytów;
- kredyty dla MŚP mają jedne z najwyższych sądowych kosztów windykacji.

EBA zwraca uwagę, że system prawny stanowiący podstawę windykacji jest istotnym czynnikiem wyjaśniającym różnice między wysokością wskaźników w poszczególnych państwach. Cechy systemu prawnego, które poprawiają efektywność windykacji, to: i) istnienie instrumentów prawnych umożliwiających pozasądową egzekucję dostępnego zabezpieczenia; ii) możliwość wpływania na postępowanie przez wierzycieli za pośrednictwem komitetów wierzycieli oraz iii) istnienie czyn-

⁷ Testy warunków skrajnych miały się odbyć w 2020 r., jednak w związku z pandemią COVID-19 EBA podjął decyzję o przesunięciu ich na 2021 r.

ników inicjujących zbiorowe postępowanie upadłościowe, biorących pod uwagę przyszłe przepływy pieniężne dłużnika. Stwierdzono ponadto, że istotna dla procesu windykacji jest również efektywność struktur sądowych. Pozytywny wpływ ma istnienie sądów i sędziów wyspecjalizowanych w sprawach upadłościowych, a także możliwość komunikacji elektronicznej między sądami a osobami zarządzającymi majątkiem przedsiębiorcy postawionego w stan upadłości.

6.5. Raport w sprawie moratoriów na spłatę kredytów oraz programów gwarancji publicznych w UE

EBA opublikował 20 listopada br. [raport](#), w którym przedstawił pierwsze wnioski na temat wykorzystania w sektorze bankowym UE moratoriów na spłatę kredytów oraz programów gwarancji publicznych, wprowadzanych w związku z pandemią COVID-19. Analizy zostały przeprowadzone na próbie około 130 banków, zgodnie z danymi na koniec czerwca 2020 r.

EBA opublikował raport w sprawie stosowania w sektorze bankowym UE moratoriów na spłatę kredytów oraz programów gwarancji publicznych, wprowadzanych w związku z pandemią COVID-19. W wielu krajach kredyty objęte moratoriami stanowiły znaczną część kredytów ogółem. Stosowanie moratoriów było szczególnie rozpowszechnione w przypadku kredytów dla MŚP, kredytów na nieruchomości komercyjne oraz w przypadku mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

Nominalna wartość kredytów, wobec których zastosowano moratoria na spłatę, wynosiła 871 mld euro. Kredyty te stanowiły średnio 6% kredytów ogółem i prawie 7,5% kredytów dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw niefinansowych. Moratoria zastosowano wobec 16% kredytów dla MŚP, 12% kredytów na nieruchomości komercyjne i 7% mieszkaniowych kredytów hipotecznych. Poziom wykorzystania moratoriów był bardzo zróżnicowany w zależności od kraju oraz instytucji – kilka banków raportowało zastosowanie moratoriów w odniesieniu do prawie 50% portfela kredytów dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw niefinansowych. Zgodnie ze stanem na koniec czerwca 2020 r. połowa moratoriów miała wygasnąć do końca września 2020 r., a 85% przed końcem grudnia 2020 r. EBA zauważa jednak, że w związku z drugą falą pandemii COVID-19 niektóre kraje ogłosiły wydłużenie moratoriów.

Programy gwarancji publicznych obejmowały nowo udzielone kredyty o wartości 181 mld euro, co stanowiło 1,2% kredytów ogółem. Większości (95%) tych kredytów udzielono przedsiębiorstwom niefinansowym.

7. Inne

7.1. Oceny gospodarek państw europejskich w ramach PPS

Dnia 18 listopada KE opublikowała cztery raporty o stanie gospodarek: cypryjskiej, hiszpańskiej, irlandzkiej i portugalskiej w ramach PPS. Raporty zostały przygotowane na podstawie wideo- i telekonferencji urzędników KE i EBC z przedstawicielami władz poszczególnych państw, przy współudziale pracowników ESM oraz MFW.

7.1.1. Ocena gospodarki Cypru

W dziewiątym [raporcie](#) o stanie gospodarki cypryjskiej w ramach PPS przedstawiono sytuację makroekonomiczną Cypru, stan finansów publicznych, sytuację w sektorze finansowym oraz warunki finansowania się kraju i zdolność do spłaty zadłużenia.

Oczekuje się, że w 2020 r. aktywność gospodarcza na Cyprze zostanie znacznie ograniczona z powodu pandemii, a sektor turystyczny poniesie poważne straty. Oprócz pandemii negatywny wpływ na gospodarkę może mieć również kształt przyszłych stosunków handlowych między UE a Wielką Brytanią ze względu na ścisłe powiązania Cypru z Wielką Brytanią. Zgodnie z jesiennymi prognozami KE w 2020 r. recesja wyniesie 6,2%, natomiast na 2021 r. i 2022 r. przewiduje się wzrost gospodarczy w wysokości odpowiednio 3,7% i 3,0%. Pandemia wpłynęła również negatywnie na stan finansów publicznych oraz sytuację w sektorze finansowym. Perspektywy budżetowe pogorszyły się w porównaniu z 2019 r., a deficyt budżetowy w 2020 r. ma wynieść 6,1% PKB. W sektorze bankowym zaobserwowano pogorszenie się pozycji kapitałowej banków. Ponadto w pierwszej połowie 2020 r. sektor poniósł straty w wyniku wzrostu rezerw zawiązywanych na ryzyko kredytowe, wyhamowania akcji kredytowej oraz ograniczenia sprzedaży portfeli kredytów zagrożonych. Na rynkach kapitałowych wyzwaniem pozostaje dywersyfikacja inwestycji oraz możliwości finansowania się przedsiębiorstw. W raporcie oceniono, że Cypr zachowuje zdolność do obsługi zadłużenia wobec ESM.

7.1.2. Ocena gospodarki Hiszpanii

W ramach PPS w październiku 2020 r. odbyła się seria wideokonferencji władz Hiszpanii z przedstawicielami instytucji UE i MFW. W [raporcie](#) podsumowującym wyniki oceny zauważono, że hiszpańska gospodarka doświadczyła ostrego szoku w wyniku pandemii COVID-19 w 2020 r. Pod koniec 2019 r. odnotowała wzrost PKB na poziomie 2%, znacznie powyżej średniej unijnej (1,2%). Zakłócenie działalności gospodarczej spowodowane przez pandemię COVID-19, połączone z niezbędnymi środkami zapobiegawczymi wprowadzonymi przez władze w marcu br., doprowadziło do bezprecedensowego spadku aktywności gospodarczej w 2020 r. KE zakłada, że w konsekwencji hiszpańska gospodarka skurczy się w 2020 r. o 12,4%. Prognozuje się jednak, że w 2021 r. powróci ożywienie gospodarcze, a wzrost PKB w Hiszpanii wyniesie 5,4%.

Polityka rządu złagodziła skutki pandemii COVID-19, ale ogólny koszt fiskalny tych działań był znaczny. Kolejne środki prowadzące do zminimalizowania gospodarczych i społecznych konsekwencji kryzysu mogą pogorszyć sytuację fiskalną Hiszpanii i doprowadzić do istotnego wzrostu relacji długu do PKB w 2020 r. Prognoza KE z jesieni 2020 r.⁸ przewiduje, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB w 2020 r. wzrośnie w porównaniu z poprzednim rokiem o około 25 pkt proc. i wyniesie 120,3%.

W raporcie podkreślono, że wpływ kryzysu wywołanego pandemią COVID-19 na hiszpański sektor finansowy pozostaje niepewny, chociaż stabilność została zachowana dzięki środkom wsparcia wprowadzonym przez władze i odporności zbudowanej w ciągu ostatniej dekady.

W dokumencie stwierdzono, że Hiszpania zachowuje zdolność do obsługi instrumentów pomocowych w ramach ESM.

7.1.3. Ocena gospodarki Irlandii

Trzynasta misja oceny gospodarki irlandzkiej w ramach PPS odbyła się w dniach 8–11 września 2020 r.

Zgodnie z opublikowanym przez KE [raportem](#) gospodarka Irlandii skurczyła się w pierwszej połowie 2020 r. z powodu pandemii i wprowadzonych w związku z nią ograniczeń, a perspektywy jej wzrostu są obecnie wysoce niepewne. Według jesiennych prognoz KE w 2020 r. realny PKB spadnie o 2,3% w 2020 r., natomiast w 2021 r. i 2022 r. przewiduje się jego wzrost o odpowiednio 2,9% i 2,6% na skutek uwolnionego popytu krajowego i globalnego odbicia gospodarczego. Spadek PKB oraz wdrożony pakiet wsparcia fiskalnego negatywnie wpłyną na saldo i zadłużenie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Według KE wartość długu publicznego w relacji do PKB wzrośnie w 2020 r. do 63,1%, a w 2021 r. do 66,0%. System finansowy dobrze poradził sobie z pierwszymi konsekwencjami pandemii, ale prawdopodobnie wkrótce znajdzie się pod większą presją. Przewiduje się, że pandemia pogłębi problem rentowności sektora bankowego za sprawą wzrostu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Dzięki pomocy dla gospodarki realnej (moratorium na spłatę kredytów) i złagodzeniu wymogów nadzorczych (zniesieniu buforów kapitałowych) banki nadal wspierają gospodarkę. Jednak w obliczu przedłużającej się pandemii sektor powinien zawiązać rezerwy na zobowiązania kredytowe. Ponadto oceniono, że Irlandia zachowuje zdolność do obsługi instrumentów pomocowych w ramach ESM.

7.1.4. Ocena gospodarki Portugalii

W dniach 7–14 września odbyła się dwunasta misja oceny gospodarki Portugalii w ramach PPS. W [raporcie](#) stwierdzono, że podobnie jak w innych państwach UE również w Portugalii gospodarka ucierpiała w wyniku szoku wywołanego pandemią COVID-19, który był szczególnie dotkliwy

⁸ Więcej na temat jesiennych prognoz gospodarczych KE w [pkt 1.1.](#)

w drugim kwartale 2020 r. Mimo zaobserwowanego w trzecim kwartale 2020 r. ożywienia działalności gospodarczej przewiduje się, że do 2022 r. większość sektorów gospodarki, w tym turystyka, nie powróci do poziomu sprzed kryzysu. KE zakłada, że gospodarka kraju skurczy się w 2020 r. o 9,3%, a w 2021 r. wzrośnie o 5,4%, jednak ryzyko dla wzrostu gospodarczego pozostaje wysokie.

Dzięki wsparciu władz krajowych konsekwencje kryzysu nie były aż tak bolesne dla rynku pracy. Bezrobocie wzrosło z 6,5% w 2019 r. do około 8% w sierpniu 2020 r. KE zaleca, aby władze portugalskie stopniowo ograniczały nadzwyczajne działania wspierające pracowników i przedsiębiorców w celu ograniczenia nagłego ryzyka spadku zatrudnienia. Środki publiczne, które w dużej mierze zostały przeznaczone na stabilizację sytuacji gospodarczej, decydują o pogarszaniu się perspektywy budżetowej w Portugalii. Prognozuje się, że w 2020 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB wyniesie 7,3% PKB, a stosunek długu do PKB – 135,1%. Według autorów raportu portugalski system bankowy okazał się bardziej odporny na szoki niż przed kryzysem finansowym w 2008 r. Zastosowane przez banki środki zaradcze (moratoria na spłatę kredytów) złagodziły negatywny wpływ pandemii COVID-19 na sektor finansowy. W raporcie oceniono, że Portugalia zachowuje zdolność do obsługi zadłużenia wobec EMS.

7.2. Stan negocjacji umowy o przyszłych stosunkach między UE a Wielką Brytanią

W listopadzie br. negocjacje dotyczące przyszłych stosunków między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem weszły w decydującą fazę. W dalszym ciągu kwestiami spornymi pozostawały sprawy związane z zapewnieniem warunków uczciwej konkurencji (*level playing field*), w szczególności dotyczące pomocy państwa, standardów w zakresie zatrudnienia, praw socjalnych, środowiska, spraw klimatycznych oraz przejrzystości podatkowej. Nie uzgodniono także kwestii dotyczących rybołówstwa czy wspólnego mechanizmu rozwiązywania sporów.

Zapowiedzi wydarzeń w grudniu 2020 r.

Data	Wydarzenie
1 grudnia	posiedzenie Rady Ecofin
2 grudnia	posiedzenie Rady Prezesów EBC bez decyzji w sprawie polityki pieniężnej
9-10 grudnia	posiedzenie Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA)
10 grudnia	posiedzenie Rady Prezesów EBC z decyzją w sprawie polityki pieniężnej
10–11 grudnia	posiedzenie Rady Europejskiej
14–17 grudnia	sesja plenarna PE
15 grudnia	posiedzenie Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)
16–17 grudnia	posiedzenie Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

Wykaz skrótów

AML	<i>anti-money laundering</i> , przeciwdziałanie praniu pieniędzy
ASGS	<i>annual sustainable growth strategy</i> , roczna strategia zrównoważonego wzrostu
CBD	<i>consolidated banking data</i> , skonsolidowane dane bankowe
CET 1	<i>common equity Tier 1 capital</i> , kapitał podstawowy Tier 1
CFT	<i>countering the financing of terrorism</i> , przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu
CRD IV	Capital Requirements Directive IV, dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE
CRR	Capital Requirements Regulation, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012
EBA	European Banking Authority, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
EBC	Europejski Bank Centralny
Ecofin	Economic and Financial Affairs Council, Rada do Spraw Gospodarczych i Finansowych
EDIS	European Deposit Insurance Scheme, europejski system ubezpieczenia depozytów
ESG	<i>environmental, social and governance</i> , czynniki ekologiczne, społeczne i dotyczące ładu korporacyjnego stosowane w pomiarze zrównoważenia i etycznego wpływu inwestycji

ESM	European Stability Mechanism, Europejski Mechanizm Stabilności
ESRB	European Systemic Risk Board, Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate, referencyjna wysokość oprocentowania depozytów i kredytów na rynku międzybankowym strefy euro
FI	Finansinspektionen, szwedzki organu nadzoru finansowego
HICP	<i>harmonised index of consumer prices</i> , zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych
IDRs	<i>in-depth reviews</i> , szczegółowe oceny sytuacji makroekonomicznej
KE	Komisja Europejska
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MIP	<i>macroeconomic imbalances procedure</i> , procedura nierównowag makroekonomicznych
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NPLs	<i>non-performing loans</i> , kredyty zagrożone
PKB	produkt krajowy brutto
PPS	<i>post-programme surveillance</i> , nadzór prowadzony w państwach UE od zakończenia programu dostosowań makroekonomicznych
SRB	Single Resolution Board, Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji
SRF	Single Resolution Fund, jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji
SSM	Single Supervisory Mechanism, jednolity mechanizm nadzorczy

SURE	<i>support to mitigate unemployment risks in an emergency</i> , instrument tymczasowego wsparcia krajów UE w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia
UE	Unia Europejska
UGW	unia gospodarcza i walutowa

www.nbp.pl

